Број 52 У Новом Саду, у уторак 8. (21.) марта 1911. Година XLVI.

»Застава« излази сваки дан двапута, а недељом сведочим и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи број заједно шаље за један месец 2 круне 70 пов. а за три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се 12 пов. од сваког врста сваких ситних слова.

Уредништво »Заставе« је у кући г. Ј. Чавића Администрација »Заставе« налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Црна Гора и »Цетињски Вјесник«.

У новије време „Застава“ је више пута забележила, шта пише „Цетињски Вјесник“ о Турској и Црној Гори. Забележили су то и други листови. А забележили су нарочито зато, што тај лист не стоји далеко од владе.

И ко је год читао те извештаје, морао је закључити, да је Црна Гора врло ратоборна. А у сваком броју „Цетињског Вјесника“ било је увек грдња противу српске владе. Из тога је сваки морао закључити, да Црна Гора оно што намерава, не мисли да учини у друштву са Србијом.

Пре некога броја није имао „Цетињски Вјесник“ никакве грдње и то је толико било необично и толико је упало у очи, да смо забележили у „Застави“ како „Цетињски Вјесник“ у свом најновијем броју не тражи кавге са људима у Србији. И гле! Оно није било случајно, него се променио ветар. „Цетињски Вјесник“ не пише више о несретним приликама у Србији, а са друге стране стижу гласови, да су се између Србије и Црне Горе поправили небратски односаји.

Нама то може бити само мило, када две српске државе не живе у завади. Али нам једно не може бити мило. — Не може нам бити мило, кад „Цетињски Вјесник“, који је јуче престао да грди, ружи и клевета, обукао данас руво испосничко, те грди и клевета све друге због онога, због чега је највише крив.

Пише о српским листовима, како се свађају, грде и клеветају. И каже о српском народу, да је то „потпуно обезумљен народ“ итд.

Лепо је, кад неко дође до свести, па престане чинити криво. Може се примити и то, кад саветује друге, да то не раде. Али је одвратно, кад се такав направи, као да он никада није грдио и ружио и као да он није у оној грдњи ишао напред.

У српском новинарству било је заиста и сувише жучи, кад се писало о неким догађајима у Црној Гори. Али са обе стране. А најгорим тоном служио се баш „Цетињски Вјесник“.

Сад је рашчишћена она ствар, око које је текла највећа борба. То је она парница, у којој је био главни сведок Настић, и у којој су парници осуђени оно лики невини људи. Сад се зна: ко је био Настић. Доказано је јасно као дан, да је био готов да сведочи лажно за другога, ако му се плати. Доказано је јасно као дан, да је примао, шта ће да сведочи и како ће да сведочи. Па зар још увек да страдају невини људи по црногорским тавницама? Наше новинарство већином не познаје оне људе. Ту нема кумства ни пријатељства, него је вршило своју свету дужност кад је оштро нападало оне, који то трпе. И то наше новинарство имало је далеко више права да пише са жучи, јер је бранило поштену, праведну, српску ствар. А шта би тек требао „Цетињски Вјесник“ да каже о себи, који је утрошио највише жучи и грдње, а бранио је једну веома ружну и неправедну ствар?

Не иде то: Јуче је замукао, а данас се попео на висину, па се оданде баца блатом на друге.

Још је нешто криво „Цетињском Вјеснику“. Криво му је, што је наше новинарство прештампавало његове ратоборне чланке.

И изводило из тих чланака оно, што се морало извести. Сад он каже: „Кад погледате, стварамо узбуну просто из ничега, и на основу измишљених приповиједака, о нашим намерама подигли читаву зграду клевета, грдња и потказивања“.

Није тако! Данас у оним стварима пише „Цетињски Вјесник“ сасвим друкче но јуче. Зашто је писао онако? Ако је било из тога какве штете, ако данас Турска оружа, није то зато, што су они чланци из „Цетињског Вјесника“ прештампани, него што је „Цетињски Вјесник“ писао. Ми држимо, да је оружање Турске други узрок, али ако је тај, нека други пут „Цетињски Вјесник“ пази што пише.

Не дозвољавамо, без примедбе да данас „Цетињски Вјесник“ баца ма какву кривицу на друге, кад је сам крив. — Толико да се разумемо.

А што мрче, кад ковати неће?

Читамо у „Српском Митрополијском Гласнику“, да је српски народни школски савет сазват за 7. (20). март о. г. Пошто је на окупу и саборски одбор, то ће свакако имати оба тела заједничку седницу, да утаначе предлог за нову школску уредбу. Како ће тај предлог изгледати, видећемо, али кад се зна, да је школски савет већ изменио многе одредбе у Ђукином нацрту, онда је несумњиво, да ће га сад још јаче прекројити, али на штету народних права. Саборски одбор гради и друге уредбе, или боље да се изразимо: прежива предлог одборе 15-рице, који је поднесен сабору 1892. године и предлог саборског одбора из 1897. године, да из њих створи **јединствени штатут трећег издања**. Целом овом послу кумују затуцани клерикалци владика Летић и архимандрит Зеремски, за којима поскакује поп Рацко.

Очевидно је, да се спрема опште и немилосрдно кресање народних права са наметањем великих терета. Зато нека је народ на опрезу. Досада је протестовало већ **126** црквених општина. А подигле су свој глас и **две** епархијске скупштине: Вршачка и сремска. Народна реч треба да се чује, **јер се хоће да изведе оно, што је осујећено** 1892. и 1897. **године**. Јединствени се штатут хоће да повампири. Али народ је будан, па самосталци узалуд мрче — јер ковати неће.

Победа српске народне радикалне странке.

Пишу нам из **Рајића**: Ових дана обављен је код нас избор једне трећине црквених скупштинара. Листа српске народне радикалне странке сјајно је победила. О току избора ускоро јавићемо вам опширније.

Устанак у Албанији.

Талијански лист „Коријере д' Италија“ добива из Скадра овај извештај: У више крајева Албаније побунило се становништво и прогласило је независност. Устапи су изабрали револуционарни одбор, који у великим количинама купује оружје и џебану. Многа арбанашка племена већ су наоружана. Садањи арбанашки устанак озбиљнији је од свију досадањих. Усташи су именовали привремену владу за Албанију, коју су прогласили независном. — Тај извештај талијанског листа није до овог часа потврђен још ни са које стране.

Ратоборно расположење у Кинеској.

Ових дана већао је велики кинески државни савет о ноти Русије. Чланови тога савета поцепали су, по кинеском обичају, рухо на себи у знак велике жалости. Кнез регент Чун изјавио је том приликом, да се руски захтеви смеју одбити само тада, ако је Кинеска спремна за рат. Када је на то велики савет одговорио са: не, кнез регент је био у несвест. Некоја брзојави из Пекинга говоре, како је расположење у Кинеској против Русије врло ратоборно. У Пекингу се држе народни зборови, на којима се тражи сазив народног представништва. Монголија је преплављена кинеским прогласима, којима се народ Монголије бодри и распаљује против Русије. Регент кинески је изјавио, да Кинеска ни по коју цену неће уступити Монголију Русији. Има гласова, који казују, да из унутрашњости Кинеске непрестано стиже војска на границу. Међутим сва кинеска ратоборност проћи ће на лихо. Брзојав из Петрограда говори, како је руско министарство спољних послова изјавило, да сматра да је сукоб са Кинеском окончан. Русија је постигла у главном што је хтела, а остало ће се утаначити даљим преговорима.

Немири у Мексици.

По најновијим гласовима из Мексике судећи, изгледа, да ће се немири у Мексици ускоро стишати, те неће доћи до тога, да војска Североамеричких Уједињених Држава прелази на мексиканско земљиште. Мексикански министар финансија бавио се ових дана у Њујорку и ту је водио преговоре са сродницима вође мексиканских усташа, Мадера Ови су изнели, какве све реформе траже да се уведу у Мексици, и изјавили су, да неће положити оружје, док се те реформе не спроведу. Никаквим обећањима не верују. Председник Мексике, Дијац, објавио је већ, да ће држава купити велика земљишта, парцелирати их и продати их ратарима у 11 годишњу отплату. То је најглавнији усташки захтев, а држи се, да ће мексиканска влада изићи на сусрет и осталим усташким захтевима. У Мексици је, истина, проглашен преки суд, али се овај још не примењује него ухапшеним усташима суде редовни грађански судови.

Нов радикални лист „Српски Гласник“.

Извршни одбор извршујући одлуку управе српске народне радикалне странке закључио је, да 1. априла по нашем календару покрене у Загребу радикални лист под насловом **„Српски Гласник“**. „Српски Гласник“ ће прво време излазити недељно. Цена листу биће годишње 8 круна. Претплату већ сад прима г. др. Јован Стефановић у Загребу (Зрињски трг).

Молимо све пријатеље српске народне радикалне странке, да учине своју дужност и претплате се, а и купе претплату на овај лист, који нам је нарочито данас преко потребан у Загребу. Све су припреме учињене, да лист буде на оној висини, која одговара данашњој потреби и угледу српске народне радикалне странке.

У ствари осуђенога Владе Савића.

Познато је, да је Влада Савић из Каменице осуђен због оне туче на дан отварања сабора. Јавно мнење се није могло да задовољи том осудом, јер су се у тој парници догађале ствари, које се нису смеле дозволити. И сам Влада Савић је тражио обнову парнице. Сад је бански сто усвојио притужбу Владе Савића и његовог бранioца дра Александра Рокнића и решио је, да се та парница обнови и одржи нова расправа. — Надамо се, да ће дело изаћи потпуно на видело.

Забава Женске Читаонице „Посестриме“ у Новом Саду.

Управни одбор „Женске Читаонице „Посестриме“ решио је, да другог дана Ускрса 11. (24.) априла о. г. одржи своју прву забаву, са позоришном представом и игранком. Чист приход намениће се оснивању добротворне задруге женске читаонице „Посестриме“.

Ускоро ће изаћи и програм забаве, који ће бити врло „одабран.

Нова великоиздајничка парница.

Један хрватски лист у Далмацији јавља, да је државни надодветник Ћипико био у Бечу, а позван је тамо брзојавно. У исто време био је у Бечу и царски намесник Нардели. С тим у свези чују се гласови, да се спрема великоиздајничка парница у Дубровнику против Срба, јер је државна власт наводно скупила велики материјал, који терети дубровачке Србе, а у тој ствари има улогу и заступник др. Ал. Митровић. Поговара се и то, да је државни надодветник био у Бечу ради парнице против неких Хрвата и због нападаја на Талијане. Видеће се, шта је у ствари, али ништа није невероватно, јер Аустрија не може да живи без великоиздајничких парница.

Нов српски новчани завод.

Из Кикинде јављају: Објављено је већ, да се овде оснива нов српски новчани завод: „Великокикиндска Српска Банка“, који ће бити заснован на чисто реалној основи. Уписивање деоница увелико је отпочело. Потписали су врло угледни људи из свију крајева Српства. Колико се зна у јавности, досада је уписан и уплаћен довољан број удеоница, да завод може почети свој рад, па ће га ускоро и почети. Но ипак сви Срби, који рачунају са народним користима, треба да упишу удеонице, а тим ће ухватити и своју корист. Овај завод ће учинити задоста једној огромној економској потреби у овоме крају, а шта то значи, каже се по себи.

В.

Успех српског новчаног завода.

Српска Кредитна Банка у Броду на Сави постигла је 1910. године чисту добит од К 60.568·95, или 10 процената од деоничке главнице. Резервни фондови овог завода износе К 52.356·07, деоничка главница 600.000 круна, улози К 637.964·85 и т. д. Укупан приход био је К 222.196·86, а чист приход је скоро 28 процената од укупног прихода. Сви ови бројеви сведоче, да овај српски новчани завод савесно врши своју задаћу и да постизава лепе успехе.

Вешање у Кочану и Штипу.

У Кочану и Штипу су јуче обешени осморица бугараша. Њих је на смрт осудио ванредни преки суд у Кочану што су побили неке Бошњаке, досељеничке жене, децу и шест Турака мештана. После доласка новога министра унутрашњих дела Халил-беја и његова циркулара, бугарска се митрополија надала да ће султан променити пресуду кочанског прекога суда, и помиловати сељаке и варошане, који су горња убијства починили из освете за почињене зулуме у казама кочанској и штипској над бугарашима. Вешање је извршено у јутру на пијаци. Сваки од обешених сељака имао је на себи белу кошуљу (коју овде зову фустанхурјети — уставна кошуља), а о врату је обешених висила пресуда судска крупним словима исписана. Сељаци су пре вешања причешћени. Вешала су састављена од три гредице у врху састављене и везане конопцем, чији крај представља „клизајући чвор“ који се замакне за врат.

Огорчење је код сељака због овога велико, али је не мали и страх. Сваки се нада скорој освети за ово вешање, а већина жели да буде крај овоме несносноме стању.

Прилози на Милетићев споменик.

Др. Јован Стевановић, одветнички перовођа, скупио је у Загребу 75 круна 20 потура, а приложили су: Владимир Матијевић 20 круна. По 6 круна: Др. Илија М. Прица, адвокат и Феодор Поповић, трговац. По 5 круна: Лазар Герман, свештеник из Живаје, др. Јован Стевановић и Данило Живановић, чиновник. По 2 круне: Никола Ћук трговац, др. Раденко Станковић лечник, Марија Ђурић трговкиња, Станко Геренчевић, Богдан Красојевић и Јанко Јанчикић, студент. По 1 круну: Светислав Костић, конципијент, Бранко Михајловић, студент, Милан Цветковић, студент, Божа Бајић, студент, Тодор Параносић, студент, Ђорђе Илић, студент, Богдан Медаковић, студент, Никола Јерковић, студент, Јован Ранковић, студент, Борислав Јовановић, студент, Јован Јерковић, трговац, Душан Орешковић, свршени правник, Стојан Ковачевић, правник и Тоша Јањанин, чиновник. Петар Радишић, правник, 50 потура. Милош Куртеш, правник, 40 потура. Радивоје П. Ракин, књиговођа, 30 потура.

Из Опава у Банату примљени су ови прилози: Јован Н. Матић 20 круна, Јелена пл. Манојловић 10 круна. Ђура Ђурчић, др. Душан Ковачевић и Миша Матејић по 5 круна. Стеван Максимовић 2 круне. Коста Араницки, Душан Страјин, Јоца Угринов, Аца Томашевић. Глиша Милаков, Милан Богданов, Живан Марковић и Жива Николић по 1 круну. — Катица Ивошевић из Винковаца 5 круна. Панта Масларић из Осека 3 круне. Тоша и Пела Папулић из Осека 2 круне. Српска ратарска читаоница у Паланци 5 круна.

Примедба. Прилози се шаљу на адресу: **Петар Попадић, Нови Сад** а уједно молимо, да се на исту адресу шаљу и спискови прилагача, да не би више било забуне.

Ипак је постигао успех,

Кад је Никола Петровић иступио из хрватско-српске коалиције и вратио се у загрљај своме Томашићу и Куену, одмах се питало: каква ће му се дати награда? Скоро једнодушан је био одговор, да ће Николин зет Јован Максимовић, управитељ котарске области, бити унапређен за котарског предстојника у Митровици. Али то се пророчанство није испунило. Међутим „Народне Новине“ јављају, да је Јован Максимовић премештен из Ирига у Руму, где му је поверена управа котарске области као котарском приставу, а управа котарске области у Иригу поверена је Јовану Стефановићу, досадашњем кот. приставу у Митровици.

Зашто наш престолонаследник неће у Енглеску.

У Енглској се чине велике припреме за крунисање краља Ђорђа. Сви ће дворови бити заступљени. Наш двор требао је да заступа престолонаследник Фрања Фердинанд, али од тога неће бити ништа, јер је престолонаследник тражио дозволу, да с њиме може ићи у Лондон и жена му војвоткиња Софија Хохенбергова и то у истом рангу, у ком је и он, али краљ му није уважио ову молбу. Због тога је између краља и престолонаследника затегнут одношај, а наш двор заступаће при крунисању у Лондону млади надвојвода Карл Франц Јосиф, будући наследник престола.

Кратке вести.

— Радници у Португалији приредиће једнодневни опћи страјк, што су незадовољни неким владиним поступцима.

— У близини опћине Заранда, арадска жупанија, нека четири радника покварила су железничке шине, да би се воз изврнуо, па да поробе путнике. Вођа локомотиве је за времена опазио, да су шине издигнуте, те је влак зауставио. Зликовци су похватани.

— Из Њујорка јављају, да је на отвореном мору избио пожар на пароброду „Нуелес“, на коме има 50 путника. Послано је више бродова у помоћ.

— Војнички лечник др. Мерван осуђен је у Кошицама на две године робије, што је годинама већ ослобађао из војништва.

— У Хамбургу и Бремену ухваћени су енглески шпијони.

— Поротни суд у Сегедину осудио је 25-годишњег ципеларског помоћника, Стевана Салму на смрт, јер је извршио грабежно убијство тек што је био пуштен из затвора, где је био због грабежног убијства.

— За посланика у норвешком сабору изабрана је госпођица Ростаде. Она је први женски посланик. Сабор ју је свечано поздравио.

— Лука Туцић, главни сведок у великоиздајничкој парници у Загребу осуђен је на три године затвора због преваре.

— За црногорског римокатоличког арцибискупа у Бару и српског примаса постављен је калуђер М. Кардум.

— Ускоро ће отпочети припреме за градњу железничке пруге од Вуковара преко Шида до Раче.

Време.

Према телеграфском извештају од 7. марта може се очекивати блажије време, киша и ветар.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

MAGYAR KÖZVETITŐ BANK
R. T.
Budapest, Terézkörút 46.
даје и посредује на непокретнине најповољније зајмове; купује велике поседе и иста парцелирано уз умерену зараду продаје или у закуп даје; — прима и друге беріћетне послове, дописивати се може српски и хрватски 339 1—10

90 јутара земље
под аренду!!!
У госпођиначком атару издају се 90 јутара земље под аренду
на 3 или 6 година
са обвезом, да закупац сеје 10 ланаца зоби и 2 ланца вике, да држи марву и да ђубри земљу.
За услове обратити се на **Живка и Ђулу Букића** у Госпођинце (Boldogasszonyfalva). 338 1—4

Пекарска радња
ТОДОРА МИЛИНКОВИЋА
У ЧЕРЕВИЋУ
потребује **два момка** здрава за мешење хлеба. Плата добра, место стално Ступити могу одмах.
361 2—3

МЛАЂИ
словослагач
српском и мађарском језику вичан може одмах ступити у штам парију
Lux Mihaly
358 2—2 Zsablya.

Мануфактурно галантеријска шпецераја и памука трговина
Ђоке Спајића
у Меленци.
Потребује 1 шегрта и 1 практиканта, из боље куће шегрта примам и да га одевам. 293 4—6

Ковачки алат
НА ПРОДАЈУ.
Свој целокупан ковачки алат продајем. За цену упитати
Душана Козаревог
292 2 3 у Пирошу

Берберска радња
Косте Шендера
у БАЧ СЕНТОМАШУ
потребује **старијег помоћника.**
Ступити може одмах.
276 3—3

НАЈВЕЋУ РАДОСТ!
Наћи ће те у башти, ако поручујете семена од поврћа и цвећа, само из семењарске трговине
Тиме Владисављевића
ВЕОГРАД.
Кнез михајлов споменик. 1. оброк од сваке врсте коштa 20 филера.
1841 10—10

ЂУРЧИЈСКА РАДЊА
Миливоја Георгијевића
у Осеку
потребује доброг
ђурчијског помоћника,
који може одмах ступити.
319 2—3

ТРЕБАМ
једног доброг абацијског ::: и једног кројачког ::: помоћника.
Ступити могу одмах.
УРОШ БОШЊАК,
3 7 3 3 абација и кројач,
Осек, Доњи Град, Широка улица 13.

За моју
кројачку радњу
требам једног ПОМОЋНИКА и то за велики посао.
Ступити може одмах.
Светозар Етински.
339 3—3 кројач у Жабљу.

Кројачка и абациска
РАДЊА
М. Ст. Јаковљевића
у РУМИ,
потребује **4 кројачка** и **1 абациског помоћника,** који треба да су добри радници. 345 2 - 3
Посао сталан. Ступити могу одмах.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.